

OBSAH

Část první

GEOMETRIE POD ŠIRÝM NEBEM

KAPITOLA PRVNÍ

GEOMETRIE V LESE

Podle délky stínu	13	Pomocí zrcadla	27
Jiné dva způsoby	17	Dva smrky	28
Metodou Julia Vernea	19	Tvar kmene stromu	29
Jak to provedl rotný	22	Universální vzorec	30
Podle zápisníku	23	Objem a váha stromu na stojato	32
Když ke stromu není přístup	24	Geometrie listů	35
Lesnický výškoměr	25	Šestinozí siláci	37

KAPITOLA DRUHÁ

GEOMETRIE U ŘEKY

Jak se měří šířka řeky	40	Duhová blanka	56
Pomocí štítku čepice	43	Kruhy na vodě	57
Délka ostrova	45	Fantastický šrapnel	59
Chodec na druhém břehu	46	Kýlová vlna	60
Nejjednodušší dálkoměry	48	Rychlost dělových střel	63
Energie řeky	50	Hloubka rybníku	64
Rychlost proudu	51	Hvězdná obloha v řece	65
Kolik vody protéká řekou	53	Cesta přes řeku	67
Vodní kolo	56	Stavba dvou mostů	68

KAPITOLA TŘETÍ

GEOMETRIE V ŠIRÉM POLI

Zdánlivá velikost Měsíce	70	Ostrost vašeho zraku	85
Zorný úhel	72	Mezní minuta	86
Talíř a Měsíc	73	Měsíc a hvězdy u obzoru	88
Měsíc a mince	73	Jak dlouhý je stín Měsíce a stratosférického balonu	90
Sensační fotografie	74	Jak vysoko je mrak nad zemí	91
Živý úhloměr	77	Výška věže podle fotografie	96
Jakubova hůl	80	Pro samostatná cvičení	98
Hrabicový úhloměr	81		
Dělostřelecký úhel	82		

KAPITOLA ČTVRTÁ
GEOMETRIE NA CESTÁCH

Umění měřit vzdálenosti kroky	99	V zatáčce cesty	109
Míra v oku	100	Poloměr zatačky	109
Sklony	103	Dno oceánu	111
Hromádky šterku	105	Existují vodní hory?	113
„Pyšný chlum“	107		

KAPITOLA PÁTÁ

CESTOVNÍ TRIGONOMETRIE BEZ VZORCŮ A TABULEK

Výpočet sinu	115	Šířka jezera	123
Odmocňování dvěma	119	Známe-li jen strany	
Jak nalézt úhel k danému sinu	120	trojúhelníku	125
Výška slunce	121	Určení velikosti daného úhlu	
Vzdálenost ostrova	121	bez jakéhokoli měření	126

KAPITOLA ŠESTÁ

KDE SE STÝKÁ NEBE SE ZEMÍ

Obzor	128	Blesk	138
Lod' na obzoru	131	Plachetnice	139
Vzdálenost obzoru	131	Obzor na Měsíci	140
Gogolova věž	135	V měsíčním kráteru	140
Puškinův chlum	136	Na Jupiteru	141
Kde se sbíhají koleje	137	Pro samostatná cvičení	141
Úlohy o majáku	137		

KAPITOLA SEDMÁ

GEOMETRIE ROBINSONŮ

Geometrie hvězdné oblohy	142	Určení zeměpisné délky	148
Zeměpisná šířka „Tajuplného ostrova“	145		

Část druhá

GEOMETRIE VÁŽNĚ I ŽERTEM

KAPITOLA OSMÁ

GEOMETRIE POTMĚ

V podpalubí	153	Noční bloudění Marka Twaina	162
Měření sudu	154	Záhadné chození v kruhu . . .	164
Měrná lať	154	Měření holýma rukama	173
Co bylo ještě třeba vykonat .	156	Pravý úhel potmě	175
Kontrola výpočtu	158		

KAPITOLA DEVÁTÁ

STARÉ A NOVÉ O KRUHU

Praktická geometrie Egypťanů a Římanů	176	Bingův trojúhelník	188
„Ето я знаю и помню прекрасно“	177	Hlava nebo nohy	189
Omyl Jacka Londona	180	Drát kolem rovníku	191
Pouštění jehly	181	Skutečnosti a výpočty	191
Rektifikace kružnice	183	Dívka na provaze	194
Kvadratura kruhu	184	Cesta přes pól	197
		Délka hnacího řemene	203
		Úloha o chytřé vráně	205

KAPITOLA DESÁTÁ

GEOMETRIE BEZ MĚŘENÍ A POČÍTÁNÍ

Konstrukce bez kružítka	207	„Rozumná“ koule	216
Těžiště desky	208	Jedním tahem	221
Napoleonova úloha	209	Sedm mostů v Královci	225
Nejjednodušší trisektor	210	Geometrický žert	226
Hodinky jako trisektor	212	Kontrola tvaru	226
Dělení kružnice	212	Hra	227
Směr štouchu	214		

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

VELKÉ A MALÉ V GEOMETRII

27 000 000 000 000 000 000 v náprstku	229	Tenčí než pavučina, ale pevnější než ocel	233
Objem a tlak	230	Dvě plechovky	235

Obrovská cigareta	235	Mince platící milion rublů	239
Pštroší vejce.	236	Názorné obrázky a diagramy	240
Vejce Aepyornise	236	Naše normální váha	242
Vejce ruských ptáků	237	Obři a trpaslíci	243
Jak se určí váha skořápky bez rozbití vejce	238	Gulliverova geometrie	244
Rozměry sovětských mincí	239	Proč se prach a mraky vznášejí ve vzduchu	246

KAPITOLA DVANÁCTÁ

GEOMETRICKÁ EKONOMIE

Jak Pachom kupoval půdu.	249	Trojúhelník s největším obsahem	262
Lichoběžník nebo obdélník?	253	Nejtěžší trám	263
Pozoruhodná vlastnost čtverce	254	Obdélník z trojúhelníku	264
Pozemky jiného tvaru	255	Klempířův problém	265
Obrazce s největším obsahem	256	Soustružnickovy nesnáze	266
Hřebíky	259	Jak prodloužíme prkno	268
Těleso s největším objemem	259	Nejkratší dráha	270
Součin stejných činitelů	260		